

Model til fremskrivning af plejeboligbehov

INDLEDNING	2
Grundprincipper i modellen	3
Sådan bruger du modellen	4
Aktiver makroerne!	4
Indtast behov og kapacitet	4
Vælg mellem fire scenarier	4
Analysér resultaterne	5
Vigtige definitioner til brug af modellen	6
Begrænsninger og udviklingsmuligheder.....	7
Udenbys borgere og flyttemønstre	7
Geografiske forskelle	7
DATA	8

Den 12. august 2022

LNFA@kl.dk

Dir +45 3370 3646

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

Tlf 3370 3370

Fax 3370 3371

www.kl.dk

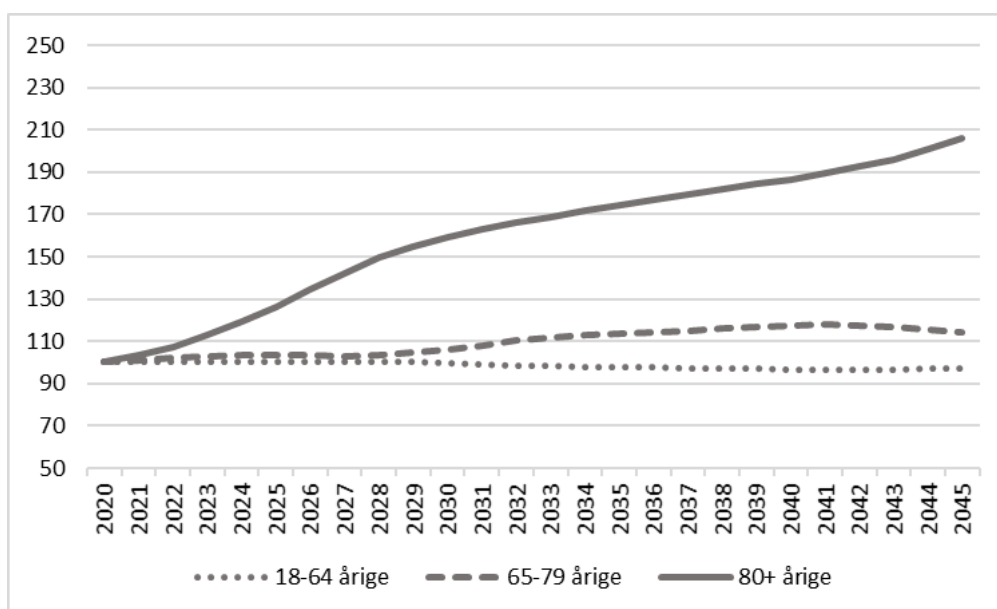
Side 1/8

Indledning

Siden 1. januar 2009 har kommunerne gennem plejeboliggarantien været forpligtet til at tilbyde en plejebolig senest to måneder efter en borger er blevet visiteret til en.

En stigende ældrebefolkning vil medføre et øget behov for plejeboliger. I de første år forventes der primært at komme en stigning i antallet af de 67-79-årige, der ikke er de mest hyppige brugere af plejeboliger. Men fra 2020 er gruppen af de typisk mere plejkrævende over 80-årige markant forøget både i antal personer og som andel af den samlede befolkning. Den forventede befolkningsudvikling ser desuden meget forskellig ud fra kommune til kommune.

Figur 1: Befolkningsfremskrivning (2020=indeks 100)

Kilde: Danmarks Statistik

Plejeboligbehovet modvirkes i et vist omfang af en generel forbedret sundhedstilstand blandt ældre, rehabilitering og velfærdsteknologi. Undersøgelser på området og kommunernes øgede fokus på en rehabiliterende indsats peger i retning af, at de ældre i højere grad fremover vil foretrække at blive boende i eget hjem.

KL har opdateret ”Plejebolig Estimeringsmodellen”, der er et værktøj, som kommunerne kan bruge til at fremskrive kommunens behov for plejeboliger ud fra udviklingen i kommunens befolkning og de nuværende dækningsgrader.

Modellen giver også mulighed for at fremskrive behovet ved ændrede behovsgrader, mere effektiv administration af boligerne, nybyggeri mv.

Formålet med modellen er dels at gøre kommunerne i stand til at forudse behovet og bygge /omlægge i tide, så hver kommune kan overholde plejeboligarantien. Derudover kan værktøjet understøtte kommunernes fokus på initiativer, der kan reducere det fremtidige behov ved at forebygge og effektivisere boligadministrationen.

Modellen er tænkt som et forslag til en grundlæggende struktur, som kommunens videre analyser kan bygge på. De bagvedliggende beregninger i modellen er derfor åbne, og det står kommunerne frit for at anvende og tilpasse beregningerne, så de giver bedst mening lokalt. De bagvedliggende data og beregninger ligger i en række skjulte faner. For at vise disse skal man højre-klikke på et af fanenavnene nederst og i den lille menu, der popper op, vælger man den fane, man ønsker at få vist. Dette gentages for hver fane, man ønsker at få vist. Fanerne kan skjules igen på samme måde.

Vær opmærksom på at der kan forekomme uoverensstemmelser mellem kommunernes faktiske behovsgrader samt antal registeret plejeboliger og det indberettede data fra Danmarks Statistik. Modellen skal derfor valideres og eventuelt beriges med egen data, før den kan bruges præcist.

Grundprincipper i modellen

Modellen er bygget op over en som udgangspunkt mekanisk fremskrivning af plejeboligbehovet ud fra andelen af personer i eller på venteliste til plejeboliger i de enkelte aldersgrupper. Dette ”baseline”-forløb indebærer, at hvis antallet af personer i aldersgrupperne stiger eller falder, så vil behovet for plejeboliger ændres tilsvarende.

I virkelighedens verden er der imidlertid ikke denne automatik. De ældres plejeboligbehov afhænger af funktionsevnen, og den gennemsnitlige funktionsevne for en given aldersgruppe er ikke uændret over tid eller fra sted til sted. Et nøgleparameter i fremskrivningen af behovet for plejeboliger vil derfor være ens forventninger til, hvordan funktionsevnen udvikler sig.

KL's fremskrivningsmodel giver ingen færdige svar på, hvordan udviklingen vil forløbe i kommunerne. Modellen giver i stedet mulighed for at belyse, hvordan forskellige scenarier vil påvirke forholdet mellem udbuddet af og behovet for plejeboliger.

Sådan bruger du modellen

Modellen består af et regneark med ni faneblade; Model, Resultat, Beregning, Registerdata pladser, Registerdata indskrevne, Registerdata ventetid, Registerdata Befolkning, Befolkningsfremskrivning og Analyse behovsgrad.

Kommunen behøver kun gøre brug af de første to faneblade, model og resultat for at bruge modellen. I arkene Beregning og Analyse behovsgrad kan kommunen vælge at justere beregningerne, hvis man vil indlægge andre forudsætninger. Det kan være nødvendigt samtidigt at redigere den makro, der ligger på regnearket.

Aktiver makroerne!

Det **første** man skal gøre, når man åbner regnearket, er at aktivere makroerne. Det gør man ved at klikke på det lille felt ”indstillinger” mellem den øverste værktøjsbjælke og selve regnearket. I det felt der kommer op, markerer man ”aktiver indholdet” og trykker OK.

Nogle kommuners IT-systemer er sat op med et sikkerhedsniveau, der ikke tillader aktive makroer. Da kan man ikke bruge arket fra kommunens pc'er.

Indtast behov og kapacitet

Fanebladet Model er udgangspunktet for modellen. Øverst vælger man sin kommune. Modellen henter da automatisk oplysninger om befolkning, antal indskrevne i plejeboliger og antallet af pladser i plejeboliger. Alle tal er baseret på nyeste data fra Danmarks Statistik, der opdateres hvert år i juni måned.

I de hvide felter indtaster kommunen egne oplysninger. En del af felterne er som sagt forhåndsudfyldte med oplysninger fra Danmarks Statistik. Mange kommuner vil have behov for at rette disse oplysninger ved at indtaste andre tal i de hvide felter.

Modellen fokuserer på plejeboliger forstået som boliger for ældre med tilknyttet personale og servicearealer. Modellen indregner derfor ikke som udgangspunkt beskyttede boliger og almene ældreboliger. Dette er værd at bemærke sig i korrektionen af antal boliger og antal personer med behov.

Vælg mellem fire scenarier

Modellen giver mulighed for at vælge mellem tre scenarier:

1. Tilpasning til aktuelt landsgennemsnit
2. Gennemsnitlig ændring i behovet 2013-2019
3. Ingen udvikling i behovsgrader

Ved hvert scenarie kan kommunen desuden vælge et antal år, som udviklingen vil ske over.

1. Tilpasning til aktuelt landsgennemsnit

I dette scenarie vil modellen indregne en gradvis tilnærmelse til de gennemsnitlige behovsgrader for hele landet. Dette kan især være relevant, hvis kommunen i dag har relativt høje behovsgrader. Perioden hvor tilnærmelsen foregår i, vælges i feltet ”I løbet af” i øverste højre hjørne på fanen Model.

2. Gennemsnitlig ændring i behovet 2013-2019

Dette scenarie fremskriver kommunens nuværende behovsgrader under forudsætning af, at den gennemsnitlige årlige udvikling på landsplan fra 2013-2019 fortsætter i årene fremover. Udviklingen er her kendetegnet ved, at der er øget fokus på en rehabiliterende tilgang i kommunerne, og at borgerne støttes længst muligt i eget hjem. Udviklingen viser, at behovsgraderne er steget for de yngre ældre, men faldet for de ældre over 75 år.

Man vælger selv i hvor mange år, faldet i behovsgrader skal fortsætte – om det er over hele den periode, man vil analysere, eller om man antager, at udviklingen stopper. Dette justeres også i feltet ”I løbet af” jf. ovenfor

3. Ingen udvikling i behovsgrader

Det tredje scenarie fastholder kommunens nuværende behovsgrader. Scenariet gør det muligt let at skifte tilbage til udgangspunktet.

I forhold til valg af scenarier, så udfyldes felterne automatisk, hvis man vælger et scenarie. Alternativt kan man selv indtaste det niveau som behovsgraden, for de enkelte aldersgrupper, forventes at være på efter det angivne antal år. Bemærk, at scenariet kun bliver beregnet, hvis der også indtastes et antal år i boksen under ”I løbet af”. Behovsgraden udtrykkes i procent, hvilket vil sige, at der skal indtastes værdier mellem 0 og 100.

Ønsker man at ændre i tomgangen, dvs. måneder der går mellem at en boer flytter ud og en ny flytter ind, skal man kun rette under scenariet.

Analysér resultaterne

Modellens hovedresultater vises løbende nederst i fanen Model. En fuldstændig tabel med modellens resultater finder man i fanen Resultater. Tanken er, at kommunen leger med forskellige scenarier for både behov og kapacitet i fanen Model for at se konsekvensen for venteliste og ventetid

under forskellige forudsætninger. Hvad betyder det f.eks. hvis behovsgraderne falder med 2 pct.? Eller hvis kommunen reducerer tomgangslejen til 1 måned?

Kommunen kan bruge modellens beregninger og resultater til videre analyser. Modellen kan selvsagt ikke vise, hvordan det faktiske behov vil udvikle sig i kommunen. Det skyldes dels, at de valgte forudsætninger vil være usikre, dels at modellen har en række begrænsninger.

Vigtige definitioner til brug af modellen

Behovsgrader i kommunen:

Behovsgraden udtrykker hvilken andel af borgere i aldersgruppen, som bor i en plejebolig, eller som står på venteliste til en plejebolig el.lign. Behovsgraden beregnes ud fra alle personer, der er visiteret til en plejebolig i aldersgruppen – dvs. inkl. personer, som står på den generelle venteliste.

Andel i plejebolig:

Antallet af beboere i plejeboliger indberettet til Danmarks Statistik iflg. den seneste offentliggjorte opgørelse – sat i forhold til antallet af personer i aldersgruppen

Gns. periode med plejeboligbehov:

Tallet omfatter hele den gennemsnitlige periode, som borgeren har behov for en plejebolig i, dvs. inklusiv den tid, der går med at stå på venteliste. Perioden antages først at ophøre, når borgeren dør eller fraflytter kommunen. Feltet i modellen er forhåndsudfyldt med et skøn på landsplan baseret på data fra Lovmodellen.

Tomgang ved fraflytning i plejebolig:

Det gennemsnitlige antal måneder, som kommunens plejeboliger står tomme mellem to lejer. Feltet er forhåndsudfyldt med et skøn på 2 måneder. Det er vigtigt at vurdere, om dette skøn stemmer overens med virkeligheden i den enkelte kommune.

Begrænsninger og udviklingsmuligheder

Udenbys borgere og flyttemønstre

Flyttemønstre er vigtige for behovet i den enkelte kommune. Eksempelvis flytter en del ældre tættere på børnene, når de skal i plejebolig. Kommuner med store sommerhusområder, hvor ældre flytter til, når de bliver pensionister, må interessere sig særligt for flyttemønstre. –Bliver de ældre i kommunen, når de får behov for plejebolig?

Befolkningsprognosen fra Danmarks Statistik, som indgår i modellen, tager højde for flyttemønstre i befolkningen generelt. Men modellen tager ikke højde for flyttemønstre blandt plejeboligbeboere, dvs. når ældre søger plejebolig i en anden kommune, end der hvor de bor. KL råder ikke over data, som meningsfyldt kan fremskrives og indarbejdes i modellen.

Geografiske forskelle

Modellen viser ikke, om der er geografiske forskelle i behovsudviklingen inden for kommunen.

Geografiske forskelle i behovsudviklingen kan give sig udslag i, at der er særlige områder i kommunen, hvor efterspørgslen efter plejeboliger vil vokse meget, og andre områder hvor behovet vil vokse mindre. Dette kan tale for at placere evt. nye plejeboliger i bestemte områder for at kunne imødekomme borgernes ønsker bedst muligt.

Den lovpligtige plejeboliggaranti gælder dog kun kommunens generelle venteliste, hvor den ældre ikke kan ønske en specifik plejebolig. Den geografiske placering af plejeboliger er derfor ikke afgørende for, om kommunen kan overholde garantien.

Data

Modellen estimerer på baggrund af nyeste data fra Danmarks Statistik. Nedenfor ses en oversigt over de opgørelser, som modellen trækker på.

RESP01

Opgørelsen viser antal pladser på ældreområdet efter område, alder, foranstaltninger og pladstype. Det bør bemærkes, at nogle kommuner indberetter betydelige udsving mellem boligkategorier fra år til år og opgørelsen er derfor forbundet med en vis usikkerhed. Antal boliger og antal indskrevne kan derfor ikke uden forbehold sammenlignes. Nyeste opdatering 24/11-2021.

RESI01

Opgørelsen viser antal indskrevne i pleje- og ældreboliger efter område, alder og foranstaltningsart. Nogle kommuner indberetter betydelige udsving mellem boligkategorier fra år til år og opgørelsen er derfor forbundet med en vis usikkerhed. Antal boliger og antal indskrevne kan ikke uden videre sammenlignes, da boligtyper opgøres på forskellig vis. Nyeste opdatering er fra 24/11-2021.

AED16

Opgørelsen viser frit boligvalg og gennemsnitlig ventetid for personer på 67 år og derover efter tid, område og enhed. Tallene er baseret på indberetninger fra 98 kommuner i 2021. Indikatoren for den gennemsnitlige ventetid i kommunen opgøres i antal dage, og gælder kun for personer, der er blevet visiteret gennem den generelle venteliste. Den gennemsnitlige ventetid på denne liste beregnes på baggrund af de personer som i årets løb, har tilbudt bolig, uanset hvornår de er visiteret. Nyeste opdatering er fra 10/6-2022.

FRKM120

Viser befolkningsfremskrivning fra 2020 og frem til 2045. På grund af afrundinger vil nogle kommuner opleve, at summering af alle aldre i tabellen afviger fra hele kommunens folketal. Nyeste opdatering 31/5-2022.

FOLK1A

Viser nyeste tal fra befolkningsopgørelsen på tværs af område, alder og tid. Alle årsopgørelser er fra 1. januar, altså første kvartal i året. Nyeste opdatering er fra 11/8-2022.